

VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE ZITTING 1995

8 AUGUSTUS 1995

ONTWERP VAN DECREET

**tot goedkeuring van het verdrag tussen het Vlaamse Gewest
en het koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg
in de Westerschelde en van de bijlagen A, B, C, D, E, F en G,
ondertekend te Antwerpen op 17 januari 1995.**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Algemene bespreking

Door de evolutie in de zeescheepvaart, is de huidige maritieme toegankelijkheid van de haven van Antwerpen niet meer voldoende om haar concurrentiële positie te beveiligen.

Op 9 augustus 1980 besloot de Belgische Regering om de maritieme toegangsweg naar de haven van Antwerpen te verdiepen „binnen de korst mogelijke termijn door te voeren, rekening houdend met de technische realiseerbaarheid, de internationale context en de beschikbare middelen”. De Vlaamse regeringen hebben zich steeds bij deze beslissing aangesloten.

Een globaal programma van de verruiming van de vaarweg werd uitgewerkt door de Technische Scheldecommissie. Ondertussen is het programma bekend geworden onder de naam 48'/43'-programma. Daarmee wordt betracht de haven van Antwerpen toegankelijk te maken in één getij en in alle gemiddelde tijomstandigheden voor schepen met een diepgang van 48' bij opvaart en 43' bij de afvaart. Dit programma maakt tevens mogelijk dat schepen met een diepgang van 50' in twee getijden in gemiddelde tijomstandigheden de haven kunnen bereiken. Bovendien zal de niet-tijgebonden vaart nu kunnen gebeuren met schepen met een diepgang van 38', wat wellicht het belangrijkste economische voordeel is van het voorgestelde verdiepingsprogramma.

In haar rapport, dat zij in juni 1984 te Middelburg uitbracht, stelt de Technische Scheldecommissie dat de verdieping van de Westerschelde kan worden uitgevoerd, „zonder belangrijke wijziging van het regime van de Westerschelde, zonder gevoelige aantasting van haar grote ecologische waarde, en zonder de veiligheid van de scheepvaart te verminderen en de risico's voor bevolking en milieu te vergroten”.

Op 28.10.1983 liet de Nederlandse Minister van Verkeer en Waterstaat België weten dat omtrent de uitvoering van het Verdiepingsprogramma 48°/43' een overeenkomst zou moeten afgesloten worden.

Tussen België en Nederland kwamen onderhandelingen op gang, die evenwel weinig resultaat opleverden. De besprekingen met Nederland kwamen definitief op gang nadat de bijzondere wet van 5 mei 1993 betreffende de internationale betrekkingen van de Gemeenschappen en de Gewesten tot stand kwamen. Deze wet bevat een bevoegdheidsoverdracht van de federale overheid naar de communautaire en de regionale overheden voor het afsluiten van internationale verdragen inzake hun inhoudelijke bevoegdheden.

De Vlaamse regering heeft op 15 september 1993 een onderhandelingsdelegatie van het Vlaamse Gewest gemachtigd om met Nederland te onderhandelen over verdragteksten inzake de uitvoering van het verdiepingsprogramma 48°/43'/38' in de Westerschelde en de verdeling van het Maaswater.

De Vlaams-Nederlandse onderhandelingscommissie kwam 4 maal bij elkaar. De onderhandelingen zijn gestart op 5 november 1993 te Steenokkerzeel en werden verdergezet op 19 januari 1994 te Rotterdam. Tijdens de vergadering van 22 februari 1994 te Antwerpen werd een grote overeenstemming bereikt tussen de beide partijen, evenwel op twee belangrijke knelpunten na. Deze knelpunten werden dan besproken op 6, 7 en 8 maart 1994 te Namen.

Op 8 maart 1994 werd op het niveau van de delegaties overeenstemming bereikt over de tekst van het verdrag. Deze tekst werd naderhand redactioneel bijgesteld.

Het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaamse Gewest inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde werd uiteindelijk op 17 januari 1995 plechtig ondertekend te Antwerpen door de verdragsluitende partijen. Het voorliggend decreet regelt de inwerkingtreding van dit verdrag.

2. Commentaar bij de artikelen

Preambule

De verdragsluitende partijen zijn het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaamse Gewest. De preambule vrijwaart het Belgisch en Vlaams standpunt dat de scheepvaart op de Schelde vrij is. Er wordt gesteld dat het nu voorliggende Verdrag geen afbreuk doet aan vroegere Verdragen. Het gaat hier in het bijzonder om het Scheidingsverdrag van 1839, dat het principe van de vrijheid van scheepvaart internationaal vrijwaart (o.m. door verwijzing naar het Verdrag van Wenen van 1815). Deze vrijheid van scheepvaart kan alleen beperkt worden door maatregelen, die in gemeenschappelijk akkoord genomen werden.

De preambule stelt het behoud en de ontwikkeling van de vaarwegfunctie veilig, maar erkent dat ook rekening moet gehouden worden met andere aspecten nl. de veiligheid van de

scheepvaart en van de waterkeringen en de overige functies van de Westerschelde, waaronder vooral de natuurfunctie.

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

Dit artikel vergt weinig commentaar. Het verdrag handelt alleen over de Westerschelde, d.w.z. het deel van de Schelde gelegen op Nederlands grondgebied. De Technische Scheldecommissie, die reeds funktioneert sinds 1948, krijgt nu een volkenrechtelijke verankering, wat mogelijk maakt haar te belasten met sommige taken, zoals deze verder omschreven worden in het Verdrag.

Artikel 2

Omschrijving van de werken

De werken worden uitgevoerd om bepaalde vaarmogelijkheden te verkrijgen, die in bijlage A opgenomen worden.

De werken bestaan uit 4 delen, die in de bijlage B verder beschreven worden :

- a) opruimen van wrakken ;
- b) oeeververdediging ;
- c) herstelwerken in verband met het verlies aan natuurwaarden ;
- c) aanlegbaggerwerken.

De werken, vermeld onder a), b) en d) waren reeds in grote lijnen beschreven in het "Studierapport Verdieping Westerschelde, Programma 48'43" van de Technische Scheldecommissie (juni 1984). De noodzaak tot het opnemen van de herstelwerken in verband met het verlies aan natuurwaarden (werken vermeld onder c) kwam slechts aan bod in de loop van de onderhandelingen met Nederland. In het studierapport van de Technische Scheldecommissie werd enkel gesproken over harde schorrandverdediging.

Tijdens de onderhandelingen stelde Nederland dat, als gevolg van de toenemende debieten, de omstandigheden voor natuurlijke schorvorming in de gehele Westerschelde zeer ongunstig worden. Door verdieping van de hoofdgeul verdwijnen op korte termijn circa 75 ha schorren en 125 ha slikken door afslag. Door toename van de hoeveelheid baggerwerk wordt een groter bodemoppervlak verstoord door baggeren en storten. Hierdoor vermindert de ecologische waarde van enkele honderden hectaren ondiepwater- en intergetijdegebied. De dynamiek van de hoofdvaargeul wordt verder onderdrukt terwijl de beweeglijkheid van kortsluitgeulen versterkt. Tevens komen laagdynamische intergetijdegebieden, die een schakel vormen in de reeks kenmerkende milieutypen in de Westerschelde, zwaarder onder druk te staan. Door toename van zwevend-stofgehalte in het water verslechtert het lichtklimaat en neemt de primaire produktie af.

Alhoewel deze elementen reeds in het studierapport van de Technische Scheldecommissie opgenomen werden, kwam het uitvoeren van herstelwerken in de plaats van harde schorrandverdedigingen pas ter sprake in de schoot van de onderhandelingscommissie.

De uit te voeren herstelwerken worden principieel beschreven in de bijlage B. Naast traditionele oplossingen zoals het beschermen van schorren en het vastleggen van schorranden,

wordt vooral gedacht aan de creatie van nieuwe slikken en schorren. Dit kadert in de visie van het Vlaamse gewest inzake herstel van de natuurwaarden van de Schelde.

Artikel 3

Verdieping, uitvoering en onderhoud van de werken

Dit artikel legt de taken vast inzake de uitvoering van de werken en het latere onderhoud. In feite wordt vooral de huidige taakverdeling bevestigd.

Nederland zal de volgende werken uitvoeren

— het opruimen van wrakken in de vaargeul, inbegrepen het opruimen van wrakken, die pas na de uitvoering van de verruimingswerken ontstaan;

— de aanleg en het onderhoud van de nieuwe oeververdediging;

— de maatregelen voor het herstel van natuurwaarden en het latere onderhoud;

Vlaanderen zal de volgende werken uitvoeren :

— de verdieping van de vaargeul en het latere onderhoud; voor het uitvoeren van de baggerwerken zal Vlaanderen de nodige vergunningen (baggervergunning, WVO-vergunning) moeten aanvragen en bekomen, wat overeenstemt met de huidige werkwijze.

Bijlage D regelt dan de opmaak van de bestekken en de gunning van de werken.

Artikel 4

Volgorde van de werkzaamheden

Dit artikel verduidelijkt en verwijst naar de uitvoeringsplanning opgenomen in bijlage C.

Artikel 5

Kosten en betalingen

Dit artikel stelt de kosten vast, regelt de verdeling van de kosten tussen Nederland en Vlaanderen en de manier waarop moet betaald worden.

De definitie van de kosten wijkt niet af van wat gebruikelijk is bij verdragen en overeenkomsten tussen Nederland en België.

Met het oog op de vereiste doorzichtigheid van de uitgaven werd afgesproken met precieze gegevens te werken. Zo werden de overhead-kosten precies geraamd en is de B.T.W. in de prijzen begrepen.

Uiteindelijk werd een kostprijsverdeling afgesproken op basis van een aantal overwegingen, die evenwel niet als dusdanig in het verdrag opgenomen werden.

1) Nederland zal het bedrag van de BTW, die zij van Vlaanderen ontvangt als bijdrage voor de werken, die het voor rekening van Vlaanderen uitvoert, compenseren onder de vorm van een bijdrage bij de verruimingswerken. Het bedrag van de B.T.W. (17,5%) maakt deel uit van de volgende kostenramingen :

— wrakkenruiming :	2.300,0 miljoen frank
— oeververdediging :	1.177,5 miljoen frank
— herstel natuurwaarde :	880,0 miljoen frank
	<hr/> 4.357,5 miljoen frank

hierin vertegenwoordigt

de B.T.W. (17,5%) 649 miljoen frank

2) Nederland betaalt 25% van de nieuwe oevers, en dit naar analogie met het Belgisch-Nederlandse Verdrag van 6 januari 1993 over het herstel van de versneld ingeschaarde oevers van de Westerschelde.

3) de Vlaamse bijdrage in de kosten voor herstel van natuurwaarde wordt gesteld op maximaal 880 miljoen frank, zijnde het bedrag van de vaste schorrandverdediging zoals dit aanvankelijk voorzien was in het studierapport van de Technische Scheldecommissie (1984); het saldo van de uitgaven wordt betaald door Nederland.

In tabel I wordt de kostprijsverdeling opgenomen van het 48'/43'-programma op Nederlands grondgebied.

Kostenverdeling 48'/43'-programma
(Nederlands grondgebied)

(in miljoen frank)			
Aard v/d kosten	Vlaanderen	Nederland	Totaal
Verruiming van de vaargeul :	4271,0	649,0	4920
baggerwerken :	(2620)		
wrakkenruiming :	(2300)		
oevers	1177,5	392,5	1570
Ecologisch herstel	880,0	880,0*	1760
Totaal	6328,5	1921,5	8250

* zeer benaderende raming

Deze kostprijsverdeling is redelijk en aanvaardbaar voor Vlaanderen.

Op basis van de hogervermelde principes werden bedragen berekend, die opgenomen werden in artikel 5, 30.

De regeling van de betalingen is opgenomen in bijlage E.

Artikel 6

Technische Scheldecommissie

Dit artikel geeft enige opdrachten aan de Technische Scheldecommissie voor de uitvoering van dit Verdrag.

Artikel 7

Meetnetten en informatiesystemen

Dit artikel is van louter technische aard en legt een bestaande regeling vast.

Artikel 8

Aanvullende werken

De Vlaamse delegatie heeft er naar gestreefd om in het verdrag van Nederland zoveel mogelijk toezeggingen te verkrijgen over twee werken, die de maritieme toegankelijkheid van de haven van Antwerpen vergroten :

— de aanleg van een tweede maritieme toegangsweg naar de Waaslandhaven (het Baalhoekkanaal of een variante hierop).

— de verdere verdieping van de Westerschelde (het zgn. 50'/40'-programma).

Er werd afgesproken dat deze studies onverwijld zullen afgewerkt worden o.m. in de schoot van de Technische Scheldecommissie. Deze studies omvatten ook het opmaken van een milieueffectrapportage.

Art. 8 § 3 komt tegemoet aan de Vlaamse wens om, van zodra de besluitvorming over het 50'/40'-programma (opgenomen als bijlage F) leidt tot een consensus tussen beide partijen, dit programma in uitvoering kan gebracht worden zonder dat onderhandelingen over een nieuw verdrag moeten gevoerd worden. Het 50'/40'-programma beschreven in bijlage F kan uitgevoerd worden volgens de bepalingen van dit verdrag, nadat de bevoegde overheden (dwz. de ministers, zoals blijkt uit art. 1) de bijlagen gewijzigd hebben. Een wijzigingsprotocol van het Verdrag behoort eveneens tot de mogelijkheden.

Artikel 9

Beslechting van geschillen

Dit artikel legt de regeling van geschillen op door een arbitrage. De werking van de arbitrage wordt geregeld in bijlage G.

Artikel 10

Status van de bijlagen

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 11

Wijziging

Dit artikel regelt de wijzigingen. De procedure van de "technische" bijlagen B tot en met E is eenvoudiger dan deze van de principiële bijlagen.

Artikel 12

In werkingtreding

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Bijlage A :

Deze bijlage beschrijft de te verwezenlijken vaarmogelijkheden in het 48'/43'/38'-verdiepingsprogramma.

Bijlage B :

Deze bijlage beschrijft de uit te voeren werken.

Bijlage C :

Bijlage C omvat het situatieplan van de uit te voeren werken, inbegrepen de uitvoeringsplanning.

De planning voorziet een uitvoering in 4 jaar, wat overeenstemt met de verwachtingen.

Bijlage D :

Deze bijlage bevat concrete afspraken inzake de opmaak van de bestekken en de gunning van de werken.

Bijlage E :

Deze bijlage regelt de betaling van Vlaanderen aan Nederland. Omdat in het verleden gebleken is dat België en later Vlaanderen de betalingen soms met veel vertraging uitvoert, is een bijzondere regeling op punt gesteld.

Bijlage F :

Deze bijlage beschrijft het 50'/40'-verdiepingsprogramma, dat eventueel via de bepalingen van artikel 8 in uitvoering gebracht wordt.

Bijlage G :

Deze bijlage regelt de arbitrageprocedure.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie*

L. VAN DEN BRANDE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,*

L. VAN DEN BOSSCHE

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling,

T. KELCHTERMANS

*De Vlaamse minister van Financiën, Begroting
en Gezondheidsbeleid,*

W. DEMEESTER-DE MEYER

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Stedelijk Beleid en Huisvesting,*

L. PEETERS

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,*

E. BALDEWIJNS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

L. MARTENS

*De Vlaamse minister van Economie,
KMO, Landbouw en Media,*

E. VAN ROMPUY

*De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden
en Gelijke Kansenbeleid,*

A. VAN ASBROECK

VOORONTWERP

**tot goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaams Gewest
en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg
in de Westerschelde, ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995**

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering,
Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering en de Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt

Enig artikel

Het verdrag tussen het Vlaams Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde, ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995, zal volkomen uitwerking hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

L. VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting,

N. DE BATSELIER

*De Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening
en Binnenlandse Aangelegenheden,*

T. KELCHTERMANS

De Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden,

H. WECKX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

L. VAN DEN BOSSCHE

De Vlaamse minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming,

J. SAUWENS

*De Vlaamse minister van Financiën en Begroting,
Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin,*

W. DEMEESTER-DE MEYER

De Vlaamse minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden,

L. PEETERS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering,

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie en de Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

Het verdrag tussen het Vlaamse Gewest en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde en de bijlagen A, B, C, D, E, F en G, ondertekend in Antwerpen op 17 januari 1995, zullen volkomen uitwerken hebben.

Brussel, 28 juli 1995.

*De minister-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie,*

L. VAN DEN BRANDE

*De minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,*

L. VAN DEN BOSSCHE

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling,

T. KELCHTERMANS

*De Vlaamse minister van Financiën, Begroting
en Gezondheidsbeleid,*

W. DEMEESTER-DE MEYER

*De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Stedelijk Beleid en Huisvesting,*

L. PEETERS

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Vervoer en Ruimtelijke Ordening,*

E. BALDEWIJNS

De Vlaamse minister van Cultuur, Gezin en Welzijn,

L. MARTENS

*De Vlaamse minister van Economie, KMO,
Landbouw en Media,*

E. VAN ROMPUY

*De Vlaamse minister van Brusselse Aangelegenheden
en Gelijke Kansenbeleid,*

A. VAN ASBROECK
